

Otázka: Základy speciální pedagogiky

Předmět: Pedagogika, společenské vědy

Přidal(a): Dáša T.

Speciální pedagogika je významnou disciplínou pedagogiky. Disciplína, která se zabývá teorií a praxí rozvoje, výchovy a vzdělávání jedinců postižených různými nedostatky tělesnými, smyslovými, duševními nebo poruchami chování.“ Zabývá se výchovou a vzděláváním zdravotně a sociálně znevýhodněných osob.

Odvětví speciální pedagogiky

- SURDOPEDIE- nauka o výchově a vzdělávání dětí i dospělých se sluchovou poruchou
- TYFLOPEDIE- nauka o výchově a vzdělávání dětí a dospělých se zrakovou poruchou
- SOMATOPEDIE- nauka o výchově a vzdělávání dětí a dospělých s tělesnými poruchami
- ETOPEDIE- nauka o výchově a vzdělávání dětí a dospělých s poruchami chování
- PSYCHOPEDIE- nauka o výchově a vzdělávání dětí a dospělých s mentálními poruchami

- LOGOPEDIE- nauka o výchově a vzdělávání dětí a dospělých s řečovými poruchami

SURDOPEDIE

- Vrozená: dědičnost, zarděnky matky v době těhotenství, rozdílný RH faktor krve matka x dítě
- Získaná: u dětí, které těžko přichází na svět- dlouho trvající porod s následným krvácením do mozku, infekční poruchy, úrazy hlavy, zánět mozkových blan

Typy vad

- Periferní- (jedno ucho nebo obě- jednostranné i oboustranné)-
  - Převodní- problém bubínku až ke kůstkám
  - Percepční- postižen blanitý labyrint vnitřního ucha nebo sluchový nerv
  - Smíšené- kombinace obou předchozích
- Centrální- způsobené poškozením centrálního nervového ústrojí sluchového analyzátoru
- Problém mozku- část co zpracovává sluchové vjemy není v pořádku

Stupně postižení-

Nedoslýchavost-

Hluchota- totální, naprostá ztráta sluchu

Praktická, zbytky sluchu- Prelinguálně neslyšící: hluchota od narození

-Ohluchlí: ztratili sluch až během života (do 7 let se sluch vyvíjí)

Komunikace neslyšících

- Orální metody- pomocné artikulační znaky, odezírání
- Neverbální metody- vlastní znakový jazyk(neslyšící mezi sebou), znakový jazyk
- Totální komunikace- zahrnuje řeč, přirozená gesta, znakovou řeč, prstovou abecedu, odezírání, psaní a čtení, využívání zbytků sluchu (nutná sluchadla)
- Bilingvální výchova (u neslyšících)- dvojjazyčná, základem je znakový systém, mluvený jazyk se učí už od nástupu do ZŠ. Na rozdíl od totální komunikace se znakový a zvukový systém neprolíná

Reedukační pomůcky- sluchadla (nedoslýchaví)

-kochleární implantát (pro těžší poruchy a pro ty, kteří jsou prelinguálně neslyšící- elektrické zařízení, které transformuje zvuk na el. signál, vnitřní část implantování do spánkové kosti. Nejde o obnovu slyšení, ale umožňuje vnímat zvuky prostředí.

TYFLOPEDIE

Refrakční poruchy- dalekozrakost (špatně vidí na blízko), krátkozrakost(špatně vidí na dálku), astigmatismus(porucha lomivosti očního prostředí, člověk vidí špatně na blízko i na dálku- neostrý obraz)

Funkční poruchy(narušená funkčnost orgánu)- tupozrakost (oko a fce se přestanou vyvíjet- šedý, zelený zákal, lidé nevidí prostorově), šilhavost (příčinou okohybný sval, nerv, porušená rovnoběžnost očí), barvoslepost, šeroslepost

Diagnostika u zrakových poruch

- Je velice náročná, u malých dětí se zřídka pozná. Časté mžourání, tření rukama, svědění v očích, červené

Reedukace a kompenzace

Reedukace- snažíme se zrak zlepšit, pomůcky- lupy, brýle, čočky

Kompenzace- hlasový výstup, brailovo písmo, Pichtův stroj, bílá hůl, vodící pes

PSYCHOPEDIE

Příčiny

- Nesprávný vývoj v prenatálním vývoji, asfyxie- přiškrcení při porodu, úrazy hlavy(zánět mozkových blan), genetika(chromozomální aberace)

Mentální retardace

= snížení intelektových schopností, které se vyznačuje zpomaleným a zaostávajícím vývojem, omezenými možnostmi vzdělávání, nedostatečná sociální přizpůsobivost

- Vrozená nebo získaná do 2 let
- Stupně- těžká mentální retardace, střední, lehká, mírná mentální retardace

DAS- poruchy autistického spektra

- Problém v komunikaci- mluví ale specifickým způsobem
- Nemají rádi změny, tikavé pohyby, nevnímají okolí, problém v očním kontaktu
Diagnostika na speciálním odborném pracovišti- speciálně pedagogická centra, psychologie (trvá několik let)

DĚTSKÝ AUTISMUS- nejzávažnější porucha mentálního vývoje

- Vrozený
- Zpomalený vývoj
- Dítě dobře nerozumí tomu, co vidí, slyší a prožívá-> špatná komunikace
- Sociální interakce- nesprávně reaguje na okolí
- Hrají si sami dál od ostatních dětí, nemají rádi oční kontakt, mazlení, chování,

nezajímají se o ostatní děti

- Záchvaty vzteku, hyperaktivita

ASPERGERŮV SYNDROM- intelektově dobře vybavené dítě, i výrazně nadané

- Problémy v chápání sociálních situací
- Jednostranně zaměřená komunikace, nechápu humor, do kolektivu vrstevníků se zapojují s obtížemi

RETTŮV SYNDROM

DEZINTEGRAČNÍ PORUCHA

Syndrom ADHD

- Syndrom poruchy pozornosti s hyperaktivitou (dříve LMD- lehká mozková dysfunkce)
- Projevy- nesoustředěnost, strhávání pozornosti na sebe, nevydrží dlouho u jedné činnosti, výbuchy vzteku, špatně se zapojuje do kolektivu, nevyrovnanost, labilita, nekontrolovatelné pohyby
- Příčiny- dědičnost, porucha CNS
- Spojuje se i s dalšími poruchami- aspergerův syndrom, dysgrafie, dyslexie

Syndrom ADD

- Syndrom poruchy pozornosti
- Diagnostika a vzdělávání jsou stejné jako u ADHD
- Problémy se soustředěním, dosáhnout vzdálenějšího cíle

Syndrom FAS

- fetální alkoholový syndrom
- poškození plodu při požívání alkoholu v těhotenství
- nízká porodní hmotnost, anomálie v obličeji, závislost na alkoholu, slabý sací reflex, poruchy spánku, nespokojenost a podrážděnost

Specifické poruchy učení

- DYSLEXIE- porucha učení- neschopnost rozkládat slova na hlásky a hlásky převádět na písmena a zapisovat je. Zahrnuje také poruchu rozlišování slov ve větě. V nejrozvinutější formě pak jde o úplnou neschopnost naslouchat mluvené řeči, řeč vnímat a rozumět jí.
- DYSGRAFIE- porucha psaní- neschopnost napodobovat tvary písmen, dítě si je

nepamatuje, zaměňuje nebo zrcadlově obrací. Písemný projev bývá těžkopádný, neúhledný a nejistý. Často se objevují chyby z nepozornosti.

- DYSORTOGRAFIE- porucha pravopisu- často jsou spolu ruku v ruce s poruchou čtení- dyslexií. Problém spočívá v obtížné sluchové analýze(rozklad) slova v hlásky, stejně tak rozlišování hlásek, které jsou si artikulačně blízké.
- DYSPINXIE- porucha kreslení- souvisí s poruchou psaní, tahy jsou křehčovitě, tvrdé, nejisté. Dítě kreslí primitivně a dává jasně najevo, že jeho prostorová orientace je narušena.
- DYSMUZIE- porucha rytmického a hudebního cítění
- DYSPRAXIE- porucha manuální zručnosti
- DYSKALKULIE- porucha matematických dovedností- spočívá v neschopnosti pochopení symbolické povahy čísel. Dítě se obtížně orientuje na číselné ose, zaměňuje číslice i čísla. Problémem jsou i matematické operace. Pravolevá a prostorová orientace je narušena.

Reedukace SPU

- Je dlouhodobý diagnosticko- terapeutický proces, jehož cílem je odstranění nebo zmírnění obtíží dítěte a zlepšení celkového stavu psychiky dítěte.
- Efektivnost reedukace specifických poruch učení je závislá na týmové spolupráci vyučujících, kteří se podílejí na výchově a vzdělávání žáka.
- Reedukace má i své zásady- trpělivost, klid a optimistický výhled do budoucnosti, ocenit snahu, vytvořit dobré ovzduší spolupráce rodiny a školy

Faktory ovlivňující postavení se specifickými poruchami učení

- Situace v rodině
- Postoj učitelů
- Postoj spolužáků
- Postoj k sobě samému

Pojmy speciální pedagogiky

- Abnormalita- odchylka od normy, zvláštnosti(např. genialita)
- Norma- očekávaný, respektovaný stav
- Defekt- poškození, nedostatek, ztráta či chybění orgánu nebo jeho fce
- Defektivita- porucha celistvosti osobnosti
- Postižení- omezení nebo ztráta schopnosti vykonávat určitou činnost způsobem nebo v rozsahu, který je pro člověka považován za normální
- Handicap- omezení vyplývající z vady nebo postižení, ztráta příležitosti účastnit se života ve společnosti jako ostatní / zdravotně a sociálně znevýhodněné osoby)
- Inkluze-začleňování do společnosti v plné míře(všechny aktivity jako lidé bez postižení)

- Exkluze- vyčleňování
- Integrace- naprosté zapojení člověka do společnosti
- Adaptace- přizpůsobení společenskému životu, ale jen za určitých podmínek- nějaká efektivita zde je, ale člověk s ní dokáže pracovat.
- Utilita- problematické zapojení do společnosti, částečně nesamostatný, omezený rozvoj, důležitá pomoc společnosti
- Inferiorita- úplné včlenění ze společnosti, těžká retardace
- Sociální segregace- nevytvoření nebo ztráta sociálních vztahů
- FAS- fetální alkoholový syndrom
- Canisterapie- terapie za pomoci psa
- Anamnéza- rozklad problému na části
- Felinoterapie- terapie za pomoci koček(spíše pro dospělé)